

DOI: 10.26565/2310-9513-2022-16-01

УДК 339.54:061.1ЄС

ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Григорова-Беренда Лариса Іванівна

канд. екон. наук, доцент

кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

майдан Свободи 4, м. Харків, Україна, 61022

email: grigorova@karazin.uaORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8091-4333>**Каверіна Катерина Олександрівна**

студентка кафедри

міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

майдан Свободи 4, м. Харків, Україна, 61022

email: ekaverina58@gmail.comORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1077-8372>

Економічна глобалізація характеризується збільшенням міжнародної торгівлі та зростанням взаємозалежності економік на глобальному рівні. Торговельна політика ЄС є центральним інструментом реагування на виклики, пов'язані з глобалізацією та іншими викликами сучасності, такими як наслідки пандемії та повномасштабного вторгнення Росії до України, і перетворення її потенціалу на реальні вигоди. Іншими словами, торговельна політика Європейського Союзу є значним важелем у формуванні конкурентоспроможності ЄС на світовому ринку та базується на широкому спектрі різноманітних заходів, що обумовлює актуальність даного дослідження. Предметом дослідження є особливості та перспективи розвитку торговельної політики та зовнішньої торгівлі Європейського Союзу. В свою чергу метою є аналіз особливостей реалізації торговельної політики та сучасного стану зовнішньої торгівлі Європейського Союзу. З'ясовано, що вирішальну роль серед політик ЄС відіграють двосторонні міжнародні угоди. Але є також односторонні заходи політики, які також мають величезний вплив на стан та показники зовнішньої торгівлі. Серед них тарифні та нетарифні методи регулювання. Досліджено, що незважаючи на те, що в останні роки спостерігається падіння частки ЄС у світовій торгівлі, вона залишається на високому рівні та є ключовою основою для зростання, конкурентоспроможності та зайнятості в ЄС. В той же час динаміка експорту та імпорту ЄС має тенденцію до зростання, що свідчить про те, що попри падіння частки ЄС у світовій торгівлі, позиція ЄС, як одного із світових торговельних лідерів буде укріплюватись, проте конкуренція буде зростати. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження при виконанні наукової роботи використовувалися сучасні методи наукового дослідження, зокрема, загальнонаукові та спеціальні методи аналізу економічних явищ та процесів: системний підхід, порівняльний аналіз, історико-логічний метод, компаративний аналіз, економіко-математичне моделювання, а саме: тренд-аналіз. Тож, зростаючі показники зовнішньої торгівлі ЄС доводять, що торговельна політика ЄС є успішною.

Ключові слова: *Європейський Союз, торговельна політика, мито, експорт товарів, імпорт товарів, Єдиний Митний тариф.*

Як цитувати: Григорова-Беренда Л.І., Каверіна К.О. Торговельна політика та зовнішня торгівля Європейського Союзу. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносин. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2022. № 16. С. 6–15.

DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-01>

In cites: Grygorova-Berenda L., Kaverina K. (2022) Trade policy and foreign trade of the European Union. of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economics. Country Studies. Tourism, (16), P. 6–15.

<https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-01> (in Ukrainian)

Постановка проблеми. Торгівля є одним із найпотужніших факторів розвитку ЄС. Цей фактор сприяє економічному процвітання та конкурентоспроможності Європи, підтримує внутрішній ринок та збільшує зовнішній. Завдяки відкритості торговельного режиму Європейський Союз є найбільшим у світі експортером сільськогосподарських та промислових товарів та послуг, а також займає перше місце за обсягами інвестицій як вхідних, так і вихідних.

Будучи ключем до стійкого зростання економік світу сучасна вільна міжнародна торгівля відкриває величезні ринки для підприємств кожної країни. Вона несе технології та інновації по всьому світу. Це стимулює кожну націю до більшої продуктивності.

Науковий інтерес дослідження особливостей торговельної політики Європейського Союзу обумовлений тим, що світовий ринок наразі не відкривається, а навпаки має тенденцію до закриття через зростаючі обмежувальні заходи, що суперечить тим постулатам, що покладені в основу торговельної політики ЄС. Також актуальність підкреслюється фактом, що торгова політика є значним важелем у відновленні після пандемії коронавірусу та наслідків триваючого повномасштабного вторгнення Росії в Україну, а також у зелених та цифрових трансформаціях економіки та у напрямку побудови більш стійкої Європи у світі.

Метою статті є аналіз особливостей реалізації торговельної політики та сучасного стану зовнішньої торгівлі Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання дослідження особливостей торговельної політики Європейського Союзу є надзвичайно актуальним. Проблематиці цього питання присвятили свої праці такі науковці як Чентуков І.Ю. [6], Мельник Т.М., Пугачевська К. С. [3], Шнирков О.І. [7] та інші. Так, говорячи про принципи формування торговельної політики Голіков А. П. та Довгаль О. Е. вважають, що жодна з країн не може в якості інструментів торговельної політики використовувати лише тарифні чи лише нетарифні методи. На практиці найчастіше використовується змішаний протекціонізм, що поєднує в собі і тарифні, і нетарифні методи [1]. В той час, як Григорова-Беренда Л. І. та Шуба М. В. підкреслюють, що окрім стандартних методів регулювання зовнішньої торгівлі державою існують ще й такі особливості, коли держави кооперуються задля вигідної торгової політики та надають одна одній привілеї, які найчастіше стосуються ліквідації митного збору [2]. Так, варто відзначити, що між Україною та Європейським Союзом в рамках угоди про асоціацію встановлено безмитні тарифні квоти для 36 видів товарів.

Сучасні науковці дослідження спрямовують свою увагу на теоретичні аспекти, тому аналітичні та статистичні аспекти торговельної політики Європейського Союзу потребують перегляду.

Виклад основного матеріалу.

Торговельна політика ЄС, яка іноді називається «спільною торговельною політикою ЄС», являє собою сферу, де ЄС має виняткові повноваження встановлювати правила для всіх держав-членів [8].

Варто зазначити, що термін «єдина торговельна політика ЄС» вперше було вжито у Договорі про засування Європейського економічного співтовариства у 1957 році. У його третьому розділі «Торговельна політика», а саме у статті 110 та 116, окреслені тези спільної торговельної політики країн – членів ЄС. Так, у статті 111 (сьогодні 132) визначено зобов'язання держав, що є членами Європейського Союзу, щодо удосконалення систем стимулювання експорту до інших країн за умови зберігання конкуренції між підприємствами [5, с. 87].

Гармонійний розвиток світової торгівлі, усунення обмежень у міжнародній торгівлі та зниження митних бар'єрів є основною метою загальної торгової політики Європейського Союзу. Ця політика спрямована на встановлення тісного взаємозв'язку між реалізацією торгової політики та поглибленням митної інтеграції країн-членів. Реалізація зовнішньоторговельної політики складає основу розробки певних нормативних актів. В цих нормативних актах особлива увага приділяється регулюванню імпорту та експорту товарів, системі заходів торгового захисту, квотуванню та ліцензуванню [11].

Задля того, аби реалізовувати основні напрямки торгової політики Європейського Союзу застосовуються тарифні та нетарифні методи регулювання (рис. 1).

Найвагомішими серед інструментів торговельної політики ЄС є тарифні методи регулювання, що включають в себе митні збори, зокрема Єдиний митний тариф. Він застосовується до імпорту товарів через зовнішні кордони ЄС та є загальним для всіх членів ЄС, але ставки мита відрізняються від одного виду імпорту до іншого залежно від того, що за продукція імпортується та звідки саме. Мита дають перевагу в ціні для товарів місцевого виробництва над аналогічними товарами, які імпортуються, і вони підвищують доходи для урядів. Одним із результатів Уругвайського раунду були зобов'язання країн знизити тарифи та «прив'язати» свої ставки митних зборів до рівнів, які важко підвищити. Нинішні переговори в рамках Дохійського порядку денного продовжують зусилля в цьому напрямку в галузі сільського господарства та доступу до несільськогосподарських ринків [14].

Найважливішим інструментом тарифного регулювання в Європейському Союзі є Єдиний митний тариф (СМТ). Його запровадження було необхідною передумовою утворення митного союзу. Є багато причин імплементації митних платежів, але найголовнішими є наступні:

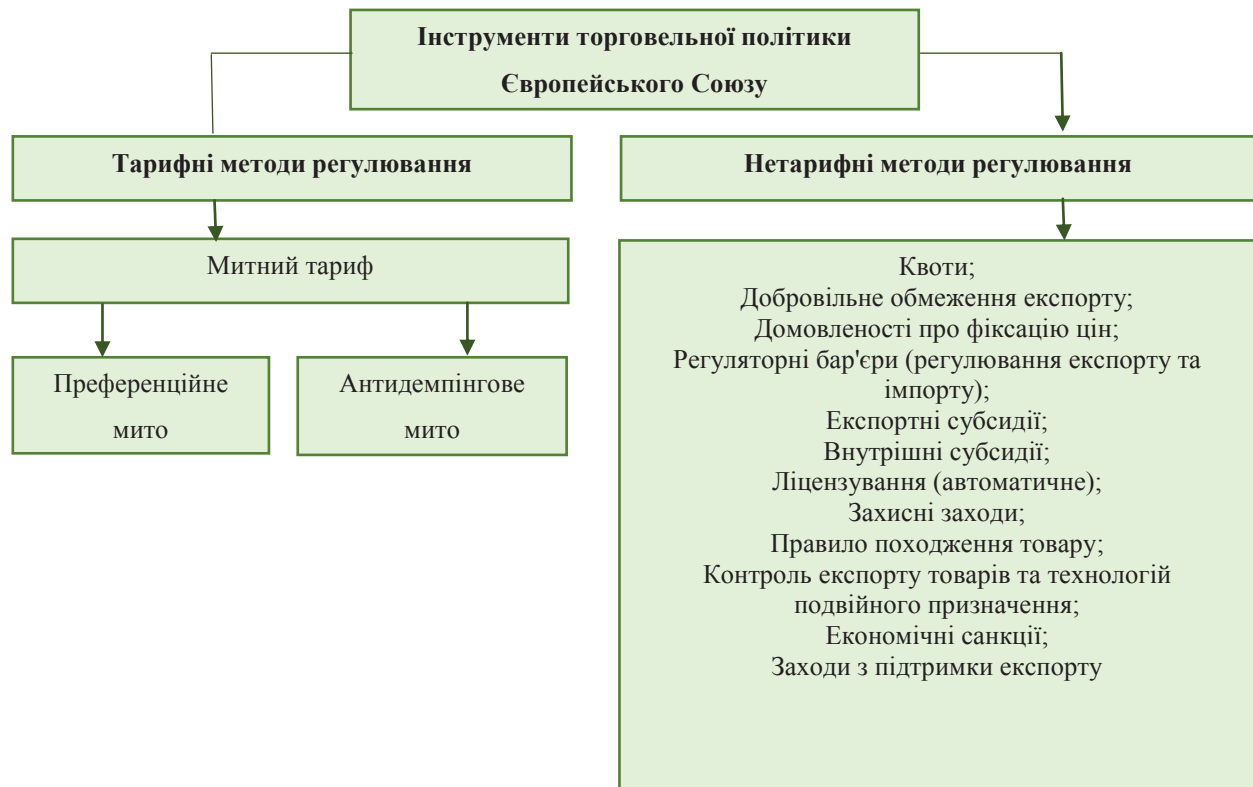

Рис. 1. Інструменти торговельної політики Європейського Союзу
Складено автором на основі: [7]

- підвищення вартості товарів, що імпортуються й, відповідно, підтримка національних виробників;
- надходження надходжень до бюджету ЄС (90% усіх потоків стягнених митних платежів);
- зменшення обсягів імпорту, що в свою чергу приведе до зменшення відтоку коштів до країн-експортерів та досягнення позитивного сальдо;
- запровадження заходів, що зможуть захищати продукцію національних виробників;
- реагування на порушення виконання домовленостей країн-партнерів СОТ;
- ускладнення експорту сировини, продовольчих товарів та інших товарів за цінами нижче світових і, таким чином, запобігання дефіциту таких товарів на внутрішньому ринку (шляхом стягнення експортних мит);
- стимулювання прогресу окремих регіонів (вільних зон, спеціальних економічних зон);
- стимулювання прогресу окремих галузей шляхом надання сприятливих тарифних режимів [11].

Відповідно до домовленостей, досягнутих у рамках ГАТТ/СОТ, Європейський Союз послідовно знижує ставки імпортних мит. Значна кількість товарів отримує тарифні преференції в Європейському Союзі. Це пільгові ставки митних зборів щодо імпорту товарів з окремих країн або груп країн. Наразі ЄС застосовуються автономні (прийняті в односторонньому порядку) і конвенційні (прийняті на основі міжнародних договорів) мита.

Надання тарифних преференцій не повинно суперечити принципу найбільшого сприяння; тому необхідно дотримуватися певних умов, перш за все, правил походження.

Більшість тарифних пільг запроваджуються окремими правовими актами Ради ЄС. Торгова політика на наднаціональному рівні ЄС формується і реалізується за допомогою норм європейського законодавства, тобто згідно з установчими договорами ЄС, договорами, що вносять до них зміни (ревізійні договори); договорами про вступ нових держав – членів ЄС [11].

Таким чином, регулювання відносин із третіми країнами та іншими суб'єктами міжнародних економічних відносин здійснюється на рівні ЄС. Нині основним документом, що регулює розподіл повноважень між наднаціональними органами ЄС та національними урядами у сфері торгової політики є Лісабонський договір, який набув чинності в грудні 2009 р.. Відповідно до цього договору усі торгові угоди (і двосторонні, і багатосторонні), які укладаються ЄС, потребують парламентському схваленню. Крім того, Комісія повинна регулярно звітувати перед Європарламентом (точніше, перед парламентським Комітетом із міжнародної торгівлі) про ведення нею торгових переговорів.

Отже, можна дійти висновку, що нині наднаціональні органи ЄС мають значні повноваження у сфері формування та реалізації спільної торгової полі-

тики цього інтеграційного угруповання. Тарифні методи регулювання залишаються економічно-важливим інструментом торговельної політики в ЄС.

З метою подальшого зняття або зменшення обмежень чи бар'єрів у вільному обміні товарами між різними країнами, іншими словами, лібералізації у сфері міжнародної торговельної політики, Європейським Союзом використовуються двосторонні угоди, що найчастіше набувають форм угод про вільну торгівлю. ЄС було підписано близько 200 угод про вільну торгівлю, вони стосуються близько 36% обсягів торгівлі товарами та послугами світі. Саме тому дотримання та вдале виконання існуючих угод є одним з найважливіших завдань для Європейського Союзу. Двосторонні угоди укладаються не лише щодо головних зобов'язань в торгівлі, а також можуть регулювати співпрацю, що лежить в площині інвестицій, інтелектуальної власності, державних публічних закупівель тощо. Подібні заходи допомагають та мають на меті прискорення, полегшення, здешевлення та прозорість регулювання торгівлі [10].

Сучасна міжнародна ситуація у світовій торгівлі сприяє досягненню цілей торговельної політики Європейського Союзу, які полягають в укладенні угод про вільну торгівлю та просуванні норм і стандартів продукції ЄС. Європейський Союз є лідером у світовій торгівлі продуктами та послугами. Водночас це одна з найбільш залежних від торгівлі економік.

Дані, наведені на рис. 2 підтверджують факт, що Європейський Союз є одним з найбільших акторів

у світовій торгівлі. Так, у 2020 році його частка становила 16% від світового експорту, що свідчить про високий рівень інтеграції в ринки інших країн. Коливання питомої ваги експорту ЄС обумовлено, насамперед, фінансово-економічною кризою в 2013-2015 роках та імплементацією санкційних режимів. Поліноміальний тренд-аналіз з високим показником апроксимації свідчить, що в майбутньому частка ЄС у світовому експорті має тенденцію до зниження. Це може бути спричинено декількома факторами: зростаюча роль Китаю на світовому ринку, подолання наслідків кризи COVID-19 та вплив на міжнародну торгівлю повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Ситуація з імпортом майже аналогічна (рис. 3). Показники поліноміального тренд-аналізу свідчать, що в майбутньому очікується період стагнації. Це пояснюється, насамперед, брексітом Великої Британії, наслідками, що спричинені пандемією коронавірусу та наслідками повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Незважаючи на це, обсяги експорту ЄС в світовій торгівлі перевищуватимуть обсяги імпорту, що свідчить про збереження позитивного сальдо торгового. У 2020 році сальдо торгівлі товарами ЄС було профіцитним та становило 217 млрд євро, спостерігаємо збільшення порівняно з 2019 роком (+191 млрд євро). Дивлячись на тенденцію протягом всіх років, після невеликого дефіциту в 2011 році торговельний баланс ЄС зафіксував безперервне сальдо, яке досягло піку в 264 млрд євро у 2016 році. Профіцит в торгівлі ЄС

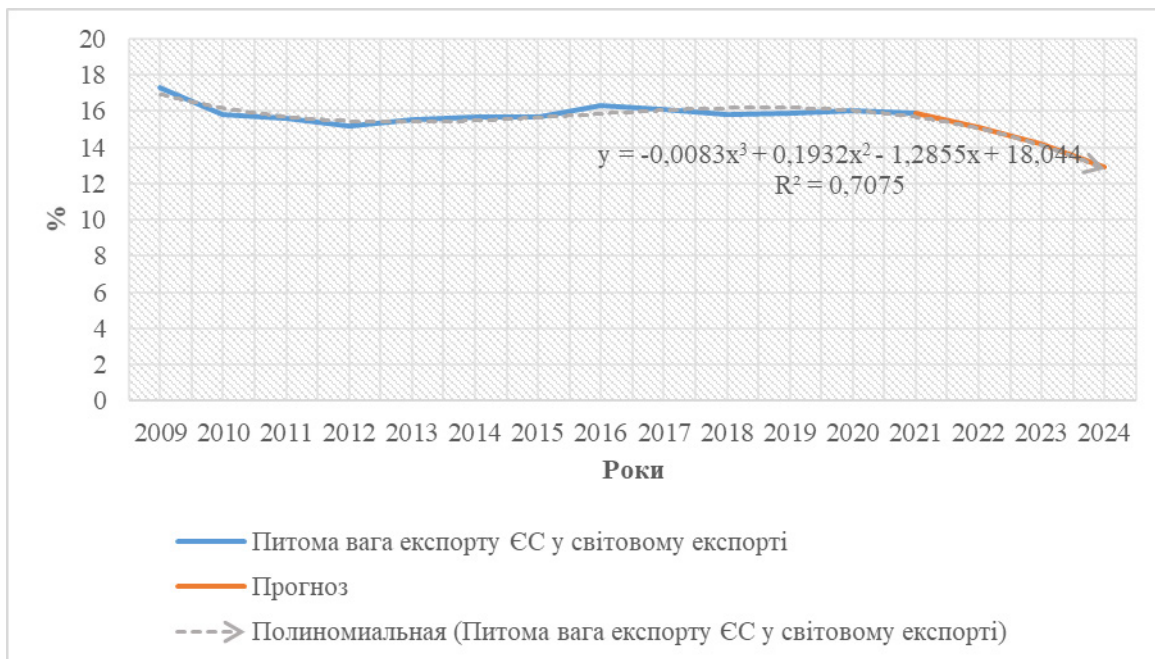

Рис. 2. Європейський Союз у світовому експорті, 2009-2021 рр., %
Складено автором на основі: [12]

зменшився у 2017 та 2018 роках і знову почав зростати у 2019 та 2020 роках.

Міжнародна політика, яку проводять США та Китай, сприяє тіснішій співпраці між Європейським Союзом та іншими міжнародними партнерами. Однак реалізація торговельної політики ЄС значною мірою залежатиме від зовнішніх викликів

(продовження конкуренції з боку Китаю та США, зростання ролі ринків країн, що розвиваються, пандемії, війни, яку розв'язала Росія) та внутрішніх проблем (включаючи наслідки Brexit).

На ЄС припадає близько 15% світової торгівлі товарами (рис. 4). Вартісні обсяги міжнародної торгівлі товарами значно перевищують вартісні обсяги

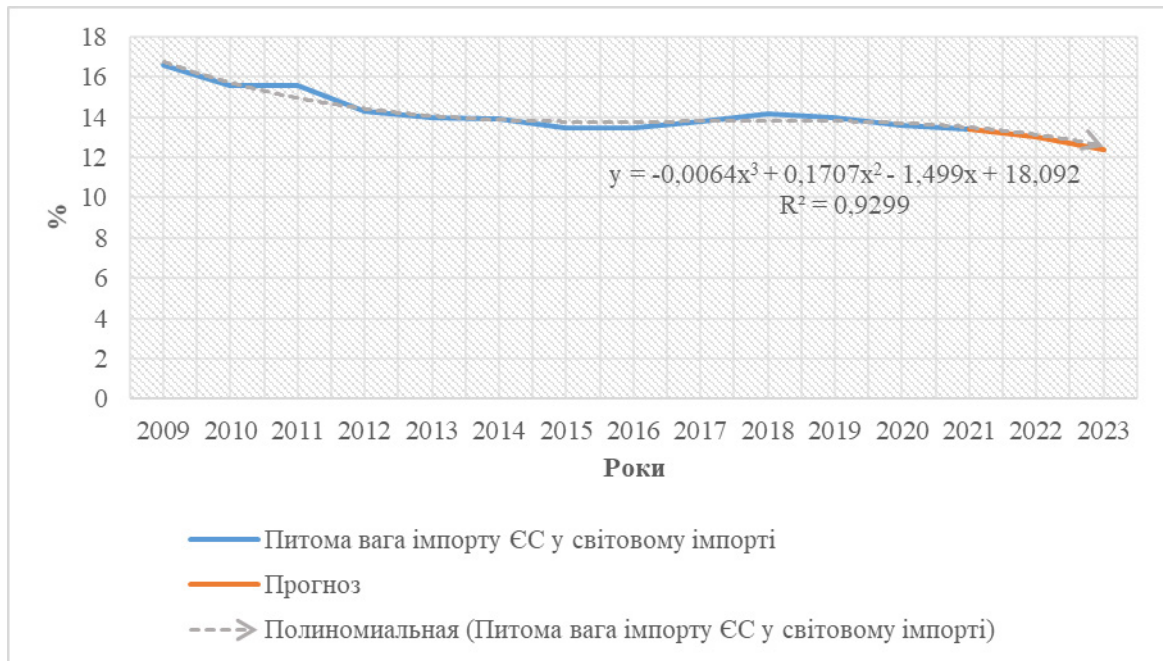

Рис. 3. Європейський Союз у світовому імпорті, 2009-2021 рр, %
Складено автором на основі: [12]

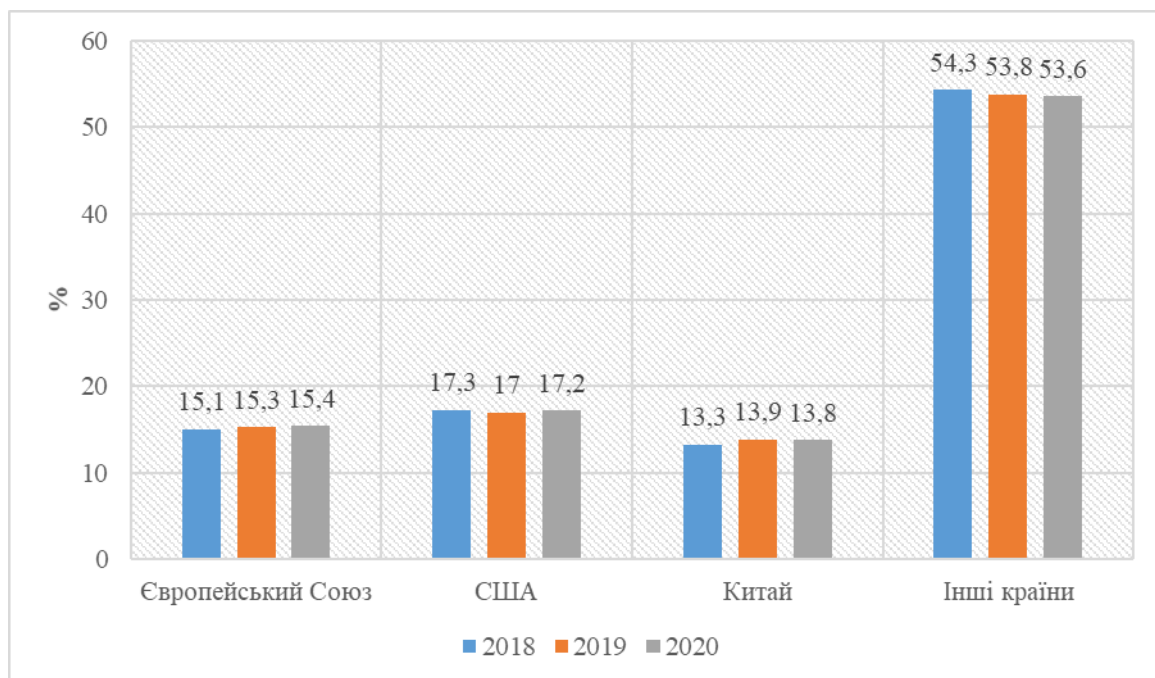

Рис. 4. Динаміка частки ЄС у світовій торгівлі
Складено автором на основі: [13]

торгівлі послугами (приблизно в три рази), що пояснюється особливостями надання певних послуг й ускладнює торгівлю ними через кордон. ЄС, Китай і Сполучені Штати є трьома найбільшими світовими гравцями у міжнародній торгівлі з 2004 року. У 2020 році загальний вартісний обсяг торгівлі товарами ЄС становив 3646 млрд євро (не включаючи торгівлю всередині ЄС), що на 423 млрд євро менше, ніж для Китаю та на 285 млрд євро вище Сполучених Штатів. Через пандемію COVID-19 загальна торгівля ЄС (-10%) і США (-9%) різко скоротилася, тоді як торгівля Китаю зросла на 2%. Для ЄС імпорт (-12%) знизився більше, ніж експорт (-9%). Протилежну ситуацію спостерігаємо у США (-13% для експорту, -6% для імпорту). Імпорт Китаю скоротився на 1%, а експорт зріс на 4%.

Статистика міжнародної торгівлі товарами розрізняє торгівлю всередині ЄС та зовні ЄС. Статистика всередині ЄС стосується торговельних операцій, які відбуваються в межах ЄС. Статистичні дані зовні ЄС фіксують потоки товарів, що експортуються та імпортуються між ЄС та країнами, які не є його членами. Дані, наведені на рис. 4, стосуються експортно-імпортних потоків ЄС зовні (зовнішня торгівля ЄС).

Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів Європейського Союзу має тенденцію до зростання (рис. 5). Це пояснюється відносно відкритим торговим режимом ЄС, що дає стимул для розвитку відносин з широким колом торгових партнерів. ЄС глибоко інтегрований до глобальних ринків, тож

поліноміальний тренд-аналіз з високим коефіцієнтом апроксимації свідчить, що тенденція зростання буде зберігатися і в майбутньому, але з можливим негативним сальдо торгового балансу. У 2020 р. зростання експорту та імпорту змінюється різким падінням. Це пояснюється впливом пандемії коронавірусу, хоча вже в 2021 р. показники починають вирівнюватися.

Головними торговими партнерами Європейського Союзу з експорту в 2021 р. були США зі зростанням у 12,6% у порівнянні з 2020 роком, Великобританія, обсяги торгівлі з якою виростили на 2,6% порівняно з 2020 р., та Китай - на 11,4% більше, ніж у 2020 р. Найбільше імпортних поставок до ЄС було здійснено з Китаю (+20,1% у порівнянні з 2020 р.), США (+11,9%) та Росії (+64,4%) (табл. 1).

Таблиця 1

Головні партнери Європейського Союзу в 2021 р.

	Експорт, млрд євро	Імпорт, млрд євро
Китай	209,83	434,28
США	374,05	215,29
Великобританія	267,18	221,66
Швейцарія	148,06	116,24
Росія	83,91	146,10
Туреччина	73,82	73,31
Норвегія	53,44	66,31
Японія	59,10	58,89
Південна Корея	48,08	51,58
Індія	38,61	43,76

Складено автором на основі: [4]

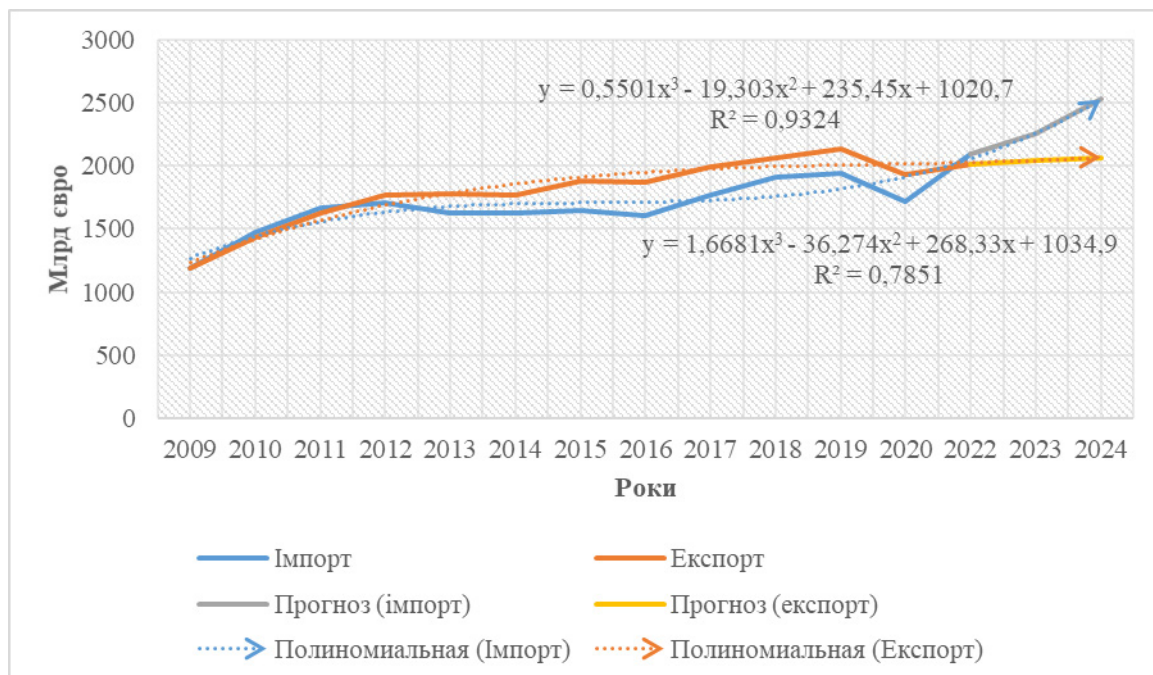

Рис. 5. Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів ЄС, 2009-2021 роки
Складено автором на основі: [9]

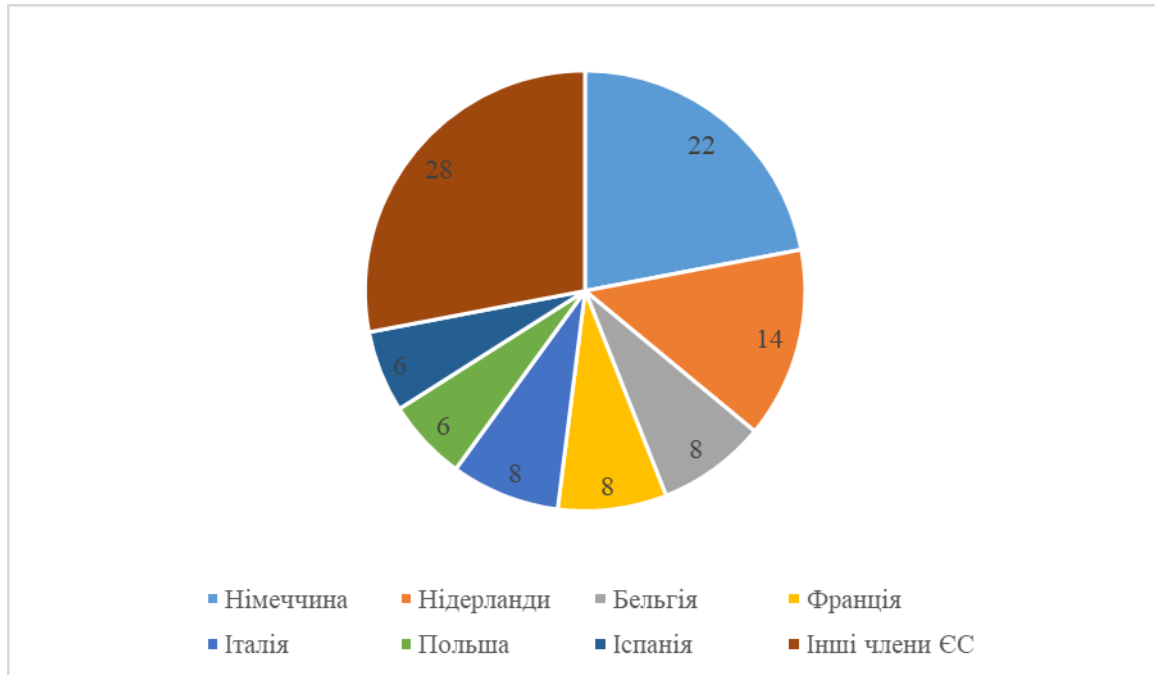

Рис. 6. Географічна структура експорту товарів всередині ЄС в 2020 р., %
Джерело: складено автором за [9]

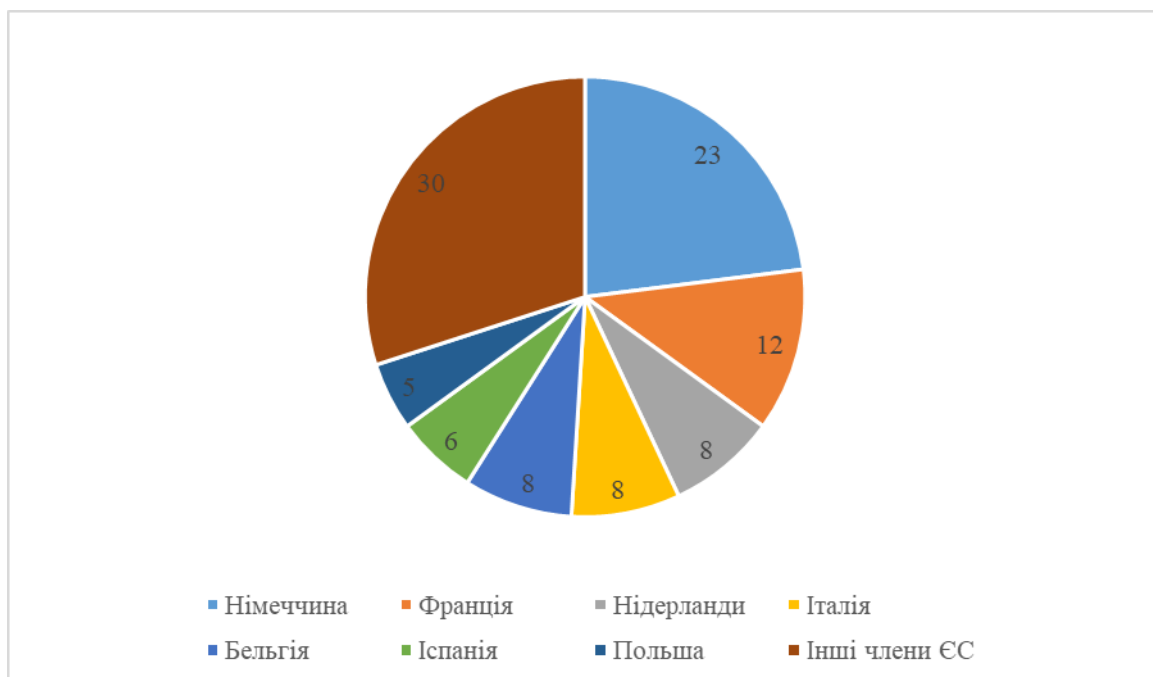

Рис. 7. Географічна структура імпорту товарів всередині ЄС в 2020 р., %
Складено автором на основі: [9]

Що стосується торгівлі товарами між державами-членами ЄС (торгівля всередині ЄС), то обсяги експорту склали в 2020 році 2843 млрд євро, що майже вдвічі перевищує обсяги експорту з ЄС зовні (1932 млрд євро). Обсяги експорту всередині ЄС знизилася на 7% у 2020 р. порівняно з 2019 р. з ог-

ляду на експорт, лідерами є Німеччина, частка якої складає 22% від загального експорту всередині ЄС, Нідерланди – 14% й Бельгія, Франція та Іспанія частка яких однакова та складає 8% (рис. 6). Варто зазначити, що порівнюючи географічну структуру за 2020 та 2019 рр. Кіпр (-27%), Мальта (-19%),

Люксембург (-17%), Фінляндія та Франція (обидві -13%) зазнали найбільшого падіння своєї частки в загальній географічній структурі експорту.

Імпорт всередині ЄС скоротився на 8%, найбільше скорочення зафіксовано для Мальти (-21%), Португалії (-14%), Словенії (-12%), Іспанії та Італії (обидві - 11%) (рис. 7) [9].

Досліджуючи торгівлю всередині ЄС, варто зауважити, що Німеччина є лідером за показниками торгівлі з іншими країнами Європейського Союзу. Так, питома вага Німеччини складає 22% від загального експорту всередині ЄС, а питома вага імпорту – 23% від загального імпорту всередині ЄС. Нідерланди експортувати 14% всередину ЄС, тоді як Франція – 12% [9].

Отже, обсяги торгівлі всередині інтеграційного об'єднання ЄС в 1,5 рази перевищують обсяги торгівлі ЄС зовні, що обумовлено і підтверджує реалізацію одного з першочергових завдань створення будь-якого регіонального інтеграційного об'єднання.

Висновки. Тож у підсумку варто зазначити, що міжнародна торгівля є фактором економічного зростання, що сприяє сталому розвитку, ефективному використанню ресурсів, створенню робочих місць, розвитку підприємництва тощо. Торговельна політика суттєво впливає на благополуччя держав. Систематизована торговельна політика Європейського Союзу, або «зовнішньоекономічна політика», містить різні важелі впливу на торгівлю, найважливішими серед яких є тарифні та нетарифні методи регулювання. Зокрема, Єдиний митний

тариф, який застосовується до імпорту товарів через зовнішні кордони ЄС. Мито є загальним для всіх членів ЄС, але ставки мита відрізняються залежно від того, який саме товар імпортується та звідки.

Будучи одним з найбільших акторів на світовому ринку торгівлі ЄС припадає 16% від світової торгівлі товарами. Говорячи про частку експорту ЄС на міжнародній арені, варто зазначити, що починаючи з 2009 р. частка експорту коливається, причиною чого є насамперед фінансово-економічна криза в 2013-2015 роках та імплементація санкційних режимів. Ситуація з імпортом є подібною, а показники тренд-аналізу в свою чергу демонструють, що в майбутньому очікується незначне зниження частки ЄС у світовій торгівлі. Наразі США та Китай є найбільшими конкурентами для ЄС. На основі проведеного тренд-аналізу, можна зауважити, що динаміка експорту та імпорту товарів Європейського Союзу має тенденцію до зростання, хоча ймовірно імпорт досягне дещо вищого рівня, ніж експорт, що свідчить про можливість негативного сальдо торгового балансу в майбутньому. Найбільшими торговими партнерами Європейського Союзу з експорту в 2021 р. були США, Велика Британія та Китай. Найбільші обсяги імпорту надходять до ЄС з Китаю та США.

Тож, проаналізувавши сучасний стан зовнішньої торгівлі ЄС, можна зробити висновок, що торговельна політика ЄС та її реалізація є досить ефективною.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Голіков А. П., Довгаль О. А. Міжнародні економічні відносини : підручник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. 602 с.
2. Григорова-Беренда Л. І., Шуба М. В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 136 с.
3. Мельник Т. М., Пугачевська К. С. Нетарифний протекціонізм у країнах ЄС та Україні. *Бізнес Інформ*. 2014. № 1. С. 20-27.
4. Показники зовнішньої торгівлі України. *Державна митна служба України*. URL: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/> (дата звернення: 05.02.2022).
5. Торговельна політика: порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України *acquis communautaire* європейського союзу : монографія. Київ : Держ. департамент з питань адапт. законодавства, 2009. 140 с.
6. Чентуков І. Ю. Торговельна політика Європейського Союзу в сучасних умовах. Вісник Маріупольського Державного університету. 2015. № 10. С. 87-95.
7. Шнирков О. І. Спільна торговельна політика Європейського Союзу : курс лекцій. 2019. 23 с.
8. European trade policy. *Trade Justice Movement*. URL: <https://www.tjm.org.uk/trade-issues/european-policy> (date of access: 11.10.2022).
9. International trade in goods for the EU. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods_for_the_EU_-_an_overview#:~:text=International%20trade%20in%20goods%20-%20an%20overview,-EU%20policymakers%20see&text=The%20EU%20is%20one%20of,and%2014.0%20%20of%20global%20imports (date of access: 11.10.2022).
10. Meunier S., Nicolaidis K. The European Union as a conflicted trade power. *International relations and the European Union*. New York: Oxford University Press, 2011. P. 275-298.
11. Prytula V. N. Instruments of foreign trade policy of the European Union. *Актуальні проблеми секторальної економіки*. 2015. 2 (18). P. 162-166.

12. Retail trade turnover. *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teis200/default/table?lang=en> (date of access: 11.10.2022).

13. Share of EU in the World Trade. *Eurostat*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ext_lt_introle/default/table?lang=en (date of access: 11.10.2022).

14. Tariffs. *World Trade Organization*. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tariffs_e/tariffs_e.htm (date of access: 11.10.2022).

Стаття надійшла до редакції 12 жовтня 2022 р.

Стаття рекомендована до друку 14 листопада 2022 р.

Larysa Grygorova-Berenda, Ph.D (Economics), Associate Professor, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: grigorova@karazin.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8091-4333>

Kateryna Kaverina, Student of the A.P. Golikov Department of International Economic Relations, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: ekaverina58@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1077-8372>

TRADE POLICY AND FOREIGN TRADE OF THE EUROPEAN UNION

Economic globalization is characterized by an increase in international trade and growing interdependence of economies at the global level. The EU's trade policy is a central tool for responding to the challenges associated with globalization and other modern challenges, such as the consequences of the pandemic and the full-scale Russian invasion of Ukraine, and turning its potential into real benefits. In other words, the trade policy of the European Union is a significant lever in shaping the competitiveness of the EU in the world market and is based on a wide range of various measures, which determines the relevance of this study. The subject of the study is the peculiarities and prospects of the development of trade policy and foreign trade of the European Union. In turn, the goal is to analyze the specifics of trade policy implementation and the current state of the European Union's foreign trade. It was found that bilateral international agreements play a decisive role among EU policies. But there are also unilateral policy measures that also have a huge impact on the state and performance of foreign trade. Among them are tariff and non-tariff regulation methods. It has been found that despite the fact that the EU's share of world trade has been falling in recent years, it remains at a high level and is a key basis for growth, competitiveness and employment in the EU. At the same time, the EU's export and import dynamics have a tendency to grow, which indicates that despite the decline in the EU's share in world trade, the EU's position as one of the world's trade leaders will strengthen, but competition will grow. To achieve the set goal and solve research tasks, modern methods of scientific research were used in the performance of scientific work, in particular, general scientific and special methods of analysis of economic phenomena and processes: systematic approach, comparative analysis, historical-logical method, comparative analysis, economic-mathematical modeling, and namely: trend analysis. Therefore, the growing indicators of the EU's foreign trade prove that the EU's trade policy is successful.

Key words: *European Union, trade policy, customs duty, export of goods, import of goods, Unified Customs Tariff.*

REFERENCES

1. Gholikov A. P., Dovghalij O. A. (2014) *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny [International Economic Relations]*. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University.
2. Ghryghorova-Berenda L. I., Shuba M. V. (2016) *Teorija i praktyka zovnishnjoji torghivli [Theory and practice of foreign trade]*. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University.
3. Meljnyk T. M., Pughachevsjka K. S. (2014) *Netaryfnyj protekcionizm u krajinakh JeS ta Ukraini [Non-tariff protectionism in EU countries and Ukraine]*. *Business Inform*, 1, 20-27.
4. Indicators of foreign trade of Ukraine. State Customs Service of Ukraine. 2021. Available at: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/> (accessed: 05.02.2022).
5. Ministry of Justice of Ukraine (2009) *Torghiveljna polityka: porivnjajno-pravove doslidzhennja vidpovidnosti zakonodavstva ukrajiny acquis communautaire jevropskogo sojuzu [Trade policy: a comparative legal study of compliance of Ukrainian legislation with the acquis communautaire of the European Union]*, Kyiv: State Department for Adaptation of Legislation.
6. Chentukov I. U. (2015) *Torghoveljna polityka Jevropskogo Sojuzu v suchasnykh umovakh [Trade policy of the European Union in modern conditions]*. *Bulletin of the Mariupol State University*, 10, 87-95.

7. Shnyrkov O. I. (2019) Spiljna torghoveljna polityka Jevropejsjkogho Sojuzu [Common trade policy of the European Union], Kyiv: Taras Shevchenko Kyiv National University.
8. European trade policy. Trade Justice Movement. 2021. Available at: <https://www.tjm.org.uk/trade-issues/european-policy> (accessed: 05.02.2022).
9. International trade in goods for the EU. European Commission. 2021. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods_for_the_EU_-_an_overview#:~:text=International%20trade%20in%20goods%20-%20an%20overview,-EU%20policymakers%20see&text=The%20EU%20is%20one%20of,and%2014.0%20-%20of%20global%20imports (accessed: 05.02.2022).
10. Meunier S., Nicolaidis K. (2011) The European Union as a conflicted trade power. International relations and the European Union. New York: Oxford University Press, 275–298.
11. Prytula V. N. (2015) Instruments of foreign trade policy of the European Union. *Актуальні проблеми секторальної економіки*, vol. 2, 18, 162–166.
12. Retail trade turnover. European Commission. 2021. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teis200/default/table?lang=en> (accessed: 05.02.2022).
13. Share of EU in the World Trade. Eurostat. 2021. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ext_lt_introle/default/table?lang=en (accessed: 05.02.2022).
14. Tariffs. World Trade Organization. 2021. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/tariffs_e/tariffs_e.htm (accessed: 05.02.2022).

The article was received by the editors 12.10.2022

The article is recommended for printing 14.11.2022